

II

(Komunikatai)

EUROPOS SAJUNGOS INSTITUCIJŲ, ĮSTAIGŲ IR ORGANŲ PRIIMTI
KOMUNIKATAI

EUROPOS KOMISIJA

KOMISIJOS PRANEŠIMAS

**Reglamento (ES) 2019/1148 dėl prekybos sprogstamųjų medžiagų pirmtakais ir jų naudojimo
įgyvendinimo gairės**

(2020/C 210/01)

Atsakomybės ribojimo pareiškimas

Šiomis gairėmis siekiama padėti valstybių narių nacionalinėms institucijoms, ekonominės veiklos vykdytojams ir elektroninėms prekyvietėms taikyti Reglamentą (ES) 2019/1148. Autoritetingai aiškinti ES teisę yra kompetentingas tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismas.

Turinys

	<i>Puslapis</i>
ĮVADAS	2
I DALIS. GAIRĖS VALSTYBĖMS NARĖMS	3
I SKIRSNIS. LICENCIJAVIMO TVARKA	3
II SKIRSNIS. PATIKRINIMŲ IR KONTROLĖS VYKDYMAS	3
III SKIRSNIS. KEITIMASIS INFORMACIJA	3
II DALIS. GAIRĖS EKONOMINĖS VEIKLOS VYKDYTOJAMS IR ELEKTRONINĖMS PREKYVIETĖMS	3
IV SKIRSNIS. PATIKRINIMAS PARDAVIMO METU	3
V SKIRSNIS. ĮTARTINŲ SANDORIŲ IR REIKŠMINGŲ DINGIMO ATVEJŲ BEI VAGYSČIŲ ATPAŽINIMAS IR PRANEŠIMAS APIE JUOS	7
VI SKIRSNIS. TIEKIMO GRANDINĖS DALYVIŲ INFORMAVIMAS	12
VII SKIRSNIS. SAUGOJIMO SAUGUMAS	14
1 priedėlis. Pereinamieji laikotarpiai	16
2 priedėlis. Nacionalinėms tikrinimo institucijoms skirtas tikrinimų kontrolinis sąrašas	18
3 priedėlis. Ekonominės veiklos vykdytojams, elektroninėms prekyvietėms, profesionaliems naudotojams ir plačiosios visuomenės nariemas skirtas atitikties kontrolinis sąrašas	19
4 priedėlis. Tarpvalstybinės komunikacijos	21
5 priedėlis. Papildomi nurodymai ir kiti Reglamento prieduose išvardytų cheminių medžiagų pavadinimai	22

ĮVADAS

Šiuolaikinėje visuomenėje daug cheminių medžiagų kasdien naudojama įvairiuose pramonės procesuose, profesinėje veikloje, taip pat dideliame ir įvairiame vartotojų sektoriuje. Cheminės medžiagos gali būti naudojamos, be kita ko, kaip tarpiniai produktai kitoms cheminėms medžiagoms gaminti, kaip tirpikliai medžiagoms tirpinti, tokiems gaminiams kaip dažai, maisto sudedamosios dalys ir galutiniams produktams, tokiems kaip valymo tirpalai, gaminti. Daugeliu šių cheminių medžiagų įmonės prekiauja tarpusavyje teisėtais tikslais. Be to, fiziniai arba juridiniai asmenys taip pat gali turėti teisėtą interesą įsigyti arba naudoti šias chemines medžiagas ne profesinėje aplinkoje, pvz., mėgstamiems laisvalaikio užsiėmimams.

Tačiau kai kurios cheminės medžiagos gali būti netinkamai naudojamos neteisėtai savadarbių sprogmenų gamybai. Teroristai ir kiti nusikaltėliai gali siekti savadarbiams sprogmenims gaminti būtinas pirmtakų sudedamąsias dalis įsigyti atviroje rinkoje arba nukreipti jas nuo teisėto naudojimo sričių.

Nuo 2014 m. pagal Reglamentą (ES) Nr. 98/2013 visoje ES galioja taisyklės dėl prekybos sprogstamųjų medžiagų pirmtakais ir jų naudojimo. Tačiau savadarbių sprogmenų keliami grėsmė išlieka didelė ir toliau auga. Todėl buvo būtina dar labiau sugriežtinti ir suderinti neteisėtos savadarbių sprogmenų gamybos prevencijos sistemą. Tad 2019 m. birželio 20 d. buvo priimtas Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1148 dėl prekybos sprogstamųjų medžiagų pirmtakais ir jų naudojimo (toliau – Reglamentas)⁽¹⁾, kuriuo nuo 2021 m. vasario 1 d. panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 98/2013.

Reglamentu nustatomos suderintos cheminių medžiagų arba mišinių, kurie galėtų būti netinkamai naudojami neteisėtai sprogmenų gamybai, tiekimo, įvežimo, laikymo ir naudojimo taisyklės, siekiant apriboti plačiosios visuomenės narių galimybes įsigyti tų cheminių medžiagų arba mišinių, taip pat užtikrinti, kad būtų tinkamai pranešama apie įtartinus sandorius visoje tiekimo grandinėje.

Pagal Reglamento 12 straipsnį šis gairių dokumentas skirtas padėti cheminių medžiagų tiekimo grandinės dalyviams ir kompetentingoms institucijoms įvykdyti savo pareigas pagal Reglamentą ir palengvinti kompetentingų institucijų ir ekonominės veiklos vykdytojų bendradarbiavimą. Dėl gairių projekto 2019 m. gruodžio 9–10 d. konsultuotasi su Pirmtakų nuolatiniu komitetu. Autoritetingai aiškinti ES teisę yra kompetentingas tik Europos Sąjungos Teisingumo Teismas.

Gairių I–III skirsniai skirti valstybėms narėms, o IV–VII skirsniai – ekonominės veiklos vykdytojams ir elektroninėms prekyvietėms.

Paprastai žodžiai „turėtų“, „turi“ ir „privalo“ reiškia pareigą pagal Reglamentą, o žodžiai „galėtų“ ir „rekomenduojama“ reiškia rekomendacijas ir gerosios patirties pavyzdžius.

Taikymo sritis

Reglamentas taikomas I ir II prieduose išvardytų medžiagų, taip pat mišinių, kurių sudėtyje yra šių medžiagų, neatsižvelgiant į jų koncentraciją, tiekimui, įvežimui, laikymui ir naudojimui, išskyrus šias prekes:

2 straipsnio 2 dalis. Šis reglamentas netaikomas:

- a) gaminiams, kaip apibrėžta Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 3 straipsnio 3 punkte;
- b) pirotechnikos gaminiams, kaip apibrėžta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/29/ES 3 straipsnio 1 punkte;
- c) nekomerciniam naudojimui skirtiems pirotechnikos gaminiams, kurie pagal nacionalinę teisę skirti naudoti ginkluotosioms pajėgoms, teisėsaugos institucijoms arba priešgaisrinėms tarnyboms;
- d) pirotechnikos įrangai, patenkančiai į Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/90/ES taikymo sritį;
- e) pirotechnikos gaminiams, skirtiems naudoti orlaivių ir erdvėlaivių pramonėje;
- f) specialiai žaislams skirtoms kapsulėms su sprogstamąja medžiaga;
- g) vaistams, kai jie yra teisėtai tiekiami plačiosios visuomenės nariui pagal gydytojo receptą pagal taikomą nacionalinę teisę.

⁽¹⁾ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2019/1148 dėl prekybos sprogstamųjų medžiagų pirmtakais ir jų naudojimo, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 98/2013 (OL L 186, 2019 7 11, p. 1).

Į „reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirtakų“ apibrėžtį neįtraukiami „vienalyčiai mišiniai, sudaryti iš daugiau kaip 5 sudedamųjų dalių, kuriuose kiekvienos I arba II priedą įtrauktos medžiagos koncentracija yra mažesnė kaip 1 % masės“ (3 straipsnio 13 dalis). Tačiau Reglamentas taikomas gaminiams, kuriuose yra 5 arba mažiau sudedamųjų dalių arba juose yra didesnės sprogstamųjų medžiagų pirtakų koncentracijos.

Reglamento 5 straipsnyje nustatyta, kad ES „riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtakai negali būti tiekiami plačiosios visuomenės nariams, taip pat jie negali jų įvežti, laikyti arba naudoti“. Iš reglamento 3 straipsnio 10 dalyje pateiktos „ekonominės veiklos vykdytojo“ apibrėžties taip pat matyti, kad šis reglamentas taikomas cheminių medžiagų, kurioms taikomi jo I ir II priedai, tiekimui, kurį ES vykdo „fizinis asmuo, juridinis asmuo, viešasis subjektas arba tokių asmenų ar subjektų grupė, kurie rinkai tiek ne internetu, tiek internetu, be kita ko, elektroninėse prekyvietėse, tiekia reglamentuojamus sprogstamųjų medžiagų pirtakus“. Todėl jis taikomas neatsižvelgiant į tai, kurioje vietoje galėtų būti įsisteigęs ekonominės veiklos vykdytojas, Sąjungoje tiekiantis reglamentuojamus sprogstamųjų medžiagų pirtakus. Taigi jiems priklauso ekonominės veiklos vykdytojai, įsisteigę už ES ribų, bet ES tiekiantys reglamentuojamus sprogstamųjų medžiagų pirtakus.

I DALIS

GAIRĖS VALSTYBĖMS NARĖMS

I SKIRSNIS

LICENCIJAVIMO TVARKA

[tik Pirtakų nuolatiniam komitetui]

II SKIRSNIS

PATIKRINIMŲ IR KONTROLĖS VYKDYMAS

[tik Pirtakų nuolatiniam komitetui]

III SKIRSNIS

KEITIMASIS INFORMACIJA

[tik Pirtakų nuolatiniam komitetui]

II DALIS

GAIRĖS EKONOMINĖS VEIKLOS VYKDYTOJAMS IR ELEKTRONINĖMS PREKYVIETĖMS

IV SKIRSNIS

PATIKRINIMAS PARDAVIMO METU

Ekonominės veiklos vykdytojai, prieš tiekdami riboto naudojimo sprogstamosios medžiagos pirtaką būsimam klientui, privalo patikrinti, ar šis asmuo turi teisę įsigyti tokį pirtaką (8 straipsnis).

Jei valstybė narė pagal 5 straipsnio 3 dalį nustatė licencijavimo tvarką, ekonominės veiklos vykdytojai gali tiekti riboto naudojimo sprogstamosios medžiagos pirtaką plačiosios visuomenės nariui, patikrinus būtiną licenciją.

Riboto naudojimo sprogstamosios medžiagos pirtakas gali būti tiekiamas profesionaliam naudotojui arba ekonominės veiklos vykdytojui, jeigu ekonominės veiklos vykdytojas patikrino, kad galimas klientas iš tikrųjų yra profesionalus naudotojas arba kitas ekonominės veiklos vykdytojas.

Parduodamas prekę bet kuriam fiziniam ar juridiniam asmeniui, ekonominės veiklos vykdytojas privalo patikrinti būsimo kliento tapatybės įrodymą. Juridinių asmenų atveju tikrinamas asmuo, turintis teisę atstovauti būsimam klientui.

Siekiant palengvinti tyrimus ir tikrinimus, reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai registruotų kiekvieną sandorį ir saugotų tą informaciją 18 mėnesių nuo sandorio dienos (8 straipsnio 4 dalis). Šiuo 18 mėn. laikotarpiu nacionalinių tikrinimo institucijų arba teisėsaugos institucijų prašymu joms sudaromos galimybės be reikalo nedelsiant patikrinti tą informaciją. Todėl ekonominės veiklos vykdytojams rekomenduojama tinkamai tvarkyti savo įrašus ir užtikrinti, kad su jais būtų galima susipažinti.

Patikrinimo pardavimo metu taisyklės taikomos visiems pardavimams, neatsižvelgiant į tai, ar pardavėjas ir klientas juose fiziškai dalyvauja, ar ne. Pastaruoju atveju (nuotolinio pardavimo) tapatybės ir licencijų tikrinimo procesas aptariamasis atskirai.

Ekonominės veiklos vykdytojams ir elektroninėms prekyvietėms primenama, kad fizinių asmenų asmens duomenų tvarkymui ir laisvam judėjimui taikomos duomenų apsaugos nuostatos (22 konstatuojamoji dalis). Todėl su, be kita ko, licencijų išdavimu susiję asmens duomenys turėtų būti tvarkomi pagal Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą (Reglamentą (ES) 2016/679 ⁽²⁾) (taip pat žr. 22 konstatuojamąją dalį).

IV. 1. **Pardavimas plačiosios visuomenės nariams: pagal licencijavimo tvarką veikiantiems ekonominės veiklos vykdytojams**

Jei valstybė narė nustatė licencijavimo tvarką pagal 5 straipsnio 3 dalį, riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakai plačiosios visuomenės nariui gali būti tiekiami tik patikrinus būtiną licenciją (8 straipsnio 1 dalis). Tik kai kurios valstybės narės suteikia galimybę tiekti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus plačiosios visuomenės nariams, turintiems licenciją, arba pripažinti kitų valstybių narių kompetentingų institucijų išduotas licencijas. Kitais atvejais sandorio turėtų būti atsisakyta.

Ekonominės veiklos vykdytojas privalo patikrinti, ar išduota numatoma sandorį apimanti licencija, ir įvertinti, ar licencija ir tapatybės įrodymas atrodo autentiški. Valstybėms narėms rekomenduojama naudoti Reglamento III priede pateiktą licencijos formą. Ekonominės veiklos vykdytojai gali patikrinti licenciją, susisiekę su tą licenciją išdavusios valstybės narės kompetentinga institucija.

Be to, reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojas saugotų su to plačiosios visuomenės nario tapatybės įrodymu ir licencija susijusią informaciją 18 mėn. nuo sandorio dienos. Ekonominės veiklos vykdytojai turėtų užfiksuoti bent tapatybės įrodyme ir licencijoje įrašytą vardą ir pavardę, taip pat abiejų dokumentų numerius. Ekonominės veiklos vykdytojai neprivalo saugoti licencijos kopijos, tačiau jie gali tai daryti laikydamiesi galiojančių duomenų apsaugos teisės aktų. Specialioje Europos Komisijos svetainėje verslo įmonės ir organizacijos gali sužinoti, kaip jos turėtų laikytis ES duomenų apsaugos taisyklių ⁽³⁾.

Ir pagaliau ekonominės veiklos vykdytojas privalo registruoti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtako kiekį licencijoje. Riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakų pirkimo registravimo licencijoje tikslas – užtikrinti, kad ekonominės veiklos vykdytojai galėtų nustatyti, ar licencijos turėtojas potencialiai viršija didžiausią turimų riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakų kiekį, arba ar yra kokių nors įtarimų dėl pirkinių derinio. Pavyzdžiui, jei licencijos turėtojas per palyginti trumpą laikotarpį įsigijo iš viso daugiau prekių nei didžiausias jo turimų riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakų kiekis, tai galėtų būti įtartino elgesio požymis. Apie tokį atvejį ekonominės veiklos vykdytojui rekomenduojama pranešti nacionaliniam ryšių palaikymo punktui (**9 straipsnio 4 dalis**).

IV.1.1 *Konkrečios rekomendacijos dėl pirkimo nuotoliniu būdu*

Ekonominės veiklos vykdytojams rekomenduojama prašyti kliento pateikti licencijos ir tapatybės įrodymo skenuotas kopijas, kad informaciją būtų galima patikrinti kuo anksčiau (t. y. prieš užbaigiant sandorį), bet ne vėliau kaip iki riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakų pristatymo dienos (žr. 14 konstatuojamąją dalį). Ekonominės veiklos vykdytojai neprivalo saugoti licencijos kopijos, tačiau jie gali tai daryti laikydamiesi galiojančių duomenų apsaugos teisės aktų. Specialioje Europos Komisijos svetainėje verslo įmonės ir organizacijos gali sužinoti, kaip jos turėtų laikytis ES duomenų apsaugos taisyklių ⁽⁴⁾.

Tapatybės įrodymą dar galima asmeniškai patikrinti atlikus pristatymą arba kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, taikant Reglamente (ES) Nr. 910/2014 ⁽⁵⁾ numatytus mechanizmus. Svarbu pažymėti, kad atsakomybė už tikrinimą tenka ekonominės veiklos vykdytojui, net jei patikrinti dokumentus nurodyta pristatymo tarnyboms.

Licencijos ir tapatybės įrodymo patikrinimo faktą ir aplinkybes reikia užfiksuoti.

⁽²⁾ 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (OL L 119, 2016 5 4, p. 1).

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations_lt

⁽⁴⁾ https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations_lt

⁽⁵⁾ 2014 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 910/2014 dėl elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikrinimo paslaugų vidaus rinkoje, kuriuo panaikinama Direktyva 1999/93/EB (OL L 257, 2014 8 28, p. 73).

Sandoris gali būti įrašytas į licenciją atlikus pristatymą; ekonominės veiklos vykdytojas turėtų tai nurodyti pristatančiam asmeniui.

Veiksmai, kuriuos turi atlikti ekonominės veiklos vykdytojas:

- paprašyti kliento pateikti nuskenuotą jo licencijos ir tapatybės dokumento kopiją (arba patikrinti jo tapatybės dokumentą elektroniniu būdu); patikrinti, ar licencija ir tapatybės dokumentas išduoti tam pačiam asmeniui;
- patikrinti, ar perkamas gaminys atitinka licencijos sąlygas: i) medžiaga, ii) koncentracija, iii) kiekis.
- Jei reikalaujate, kad klientai užsiregistruotų kliento paskyroje, galite leisti jiems į savo paskyros įrašą įkelti nuskenuotą licencijos kopiją.

Veiksmai, kuriuos turi atlikti pristatantis asmuo prieš perduodamas riboto naudojimo sprogstamosios medžiagos pirmtaką:

- patikrinti, ar tapatybės dokumente yra jį pateikusio asmens fotografija ir ar identifikacinis numeris atitinka identifikacinį numerį pirmame licencijos puslapyje; riboto naudojimo sprogstamosios medžiagos pirmtakas turėtų būti perduodamas tik licencijos turėtojui. Jo negalima palikti kitam asmeniui.

IV.2. **Pardavimas profesionaliems naudotojams ar kitiems ekonominės veiklos vykdytojams**

Plačiosios visuomenės narys neturėtų turėti galimybės įsigyti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakų, pasivadinęs profesionaliu naudotoju arba ekonominės veiklos vykdytoju. Jei galimas klientas teigia esąs profesionalus naudotojas arba ekonominės veiklos vykdytojas, Reglamente reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai kiekvieno sandorio atveju patikrintų, ar galimas klientas yra profesionalus naudotojas arba kitas ekonominės veiklos vykdytojas. Šį patikrinimą reikia atlikti, išskyrus tuos atvejus, kai toks to galimo kliento patikrinimas jau atliktas vienu metu laikotarpiu prieš to sandorio datą, o sandoriu reikšmingai nenukrypstanta nuo ankstesnių sandorių (8 straipsnio 2 ir 3 dalys).

Ekonominės veiklos vykdytojas privalo apklausti galimą klientą apie jo prekybą, verslą ar profesiją ir apie tai, kaip galimas klientas ketina naudoti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus. Siekdamas patikrinti, kaip planuojama naudoti riboto naudojimo sprogstamosios medžiagos pirmtaką, ekonominės veiklos vykdytojas turi įvertinti, ar planuojamas naudojimas yra suderinamas su galimo kliento vykdoma prekyba, jo verslu ar profesija. Jei ekonominės veiklos vykdytojams kyla klausimų dėl riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakų ir jų turinčių tipinių gaminių bendro naudojimo, jie gali kreiptis į savo kompetentingą instituciją.

Jei ekonominės veiklos vykdytojas turi pagrįstų priežasčių abejoti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtako planuojamo naudojimo teisėtumu arba plačiosios visuomenės nario ketinimu naudoti tą pirmtaką teisėtu tikslu, jis gali atsisakyti sudaryti sandorį. Jei yra pagrįstų priežasčių įtarti, kad medžiaga ar mišinys yra skirti neteisėtai sprogmenų gamybai, apie sandorį reikia pranešti nacionaliniam ryšių palaikymo punktui (taip pat žr. V skirsnį dėl pranešimo apie įtartinus sandorius).

Ekonominės veiklos vykdytojai taip pat turėtų patikrinti, ar būsimas klientas turi įgaliojimus veikti jo bendrovės ar institucijos vardu. Būsimam klientui atstovaujantis asmuo turėtų galėti pateikti darbdavio patvirtinimą, kad jam leidžiama darbdavio vardu įsigyti ar priimti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus. Pavyzdžiui, tikėtina, kad universiteto studentas neturi teisės pirkti gaminių savo universiteto vardu, nors studentas gali žinoti visą universiteto informaciją (adresą, PVM mokėtojo kodą ir t. t.) ir gali atrodyti profesionalus naudotojas, nes studentas gerai išmano apie dažniausią gaminių naudojimą.

Ekonominės veiklos vykdytojas privalo 18 mėnesių nuo sandorio dienos saugoti šią informaciją:

- galimam klientui atstovauti įgalioto asmens tapatybės įrodymą;
- kokia yra galimo kliento vykdoma prekyba, jo verslas ar profesija, kartu nurodant bendrovės pavadinimą, adresą ir pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo kodą ar bet kurį kitą aktualų bendrovės registracijos numerį, jei turima,
- kaip planuojama naudoti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus.

Siekiant užtikrinti, kad būtų pateikta visa informacija, rekomenduojama, kad ekonominės veiklos vykdytojas paprašytų galimo kliento užpildyti Reglamento V priede pateiktą kliento pareiškimą. Saugodami su tapatybės įrodymu susijusią informaciją, ekonominės veiklos vykdytojai turėtų bent jau užfiksuoti tapatybės įrodymo dokumento pavadinimą ir numerį. Specialioje Europos Komisijos svetainėje verslo įmonės ir organizacijos gali sužinoti, kaip jos turėtų laikytis ES duomenų apsaugos taisyklių ⁽⁶⁾.

Su patikrinimu susijusi informacija turi būti pateikiama dėl kiekvieno sandorio, nebent toks to galimo kliento patikrinimas jau atliktas vienų metų laikotarpiu prieš to sandorio datą, o sandoriu reikšmingai nenukrypstant nuo ankstesnių sandorių. Reikšmingo nukrypimo požymių pavyzdžiai:

- jei galimas klientas, nepateikdamas logiško paaiškinimo, nori įsigyti daug didesnę riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtako kiekį;
- jei pasikeitė galimo kliento adresas;
- jei pasikeitė pristatymo adresas arba pristatymo būdas;
- jei pasikeitė mokėjimo būdas;
- jei pasikeitė galimo kliento kontaktiniai duomenys.

IV.2.1. Konkrečios rekomendacijos dėl pirkimo nuotoliniu būdu

Ekonominės veiklos vykdytojams rekomenduojama naudoti Reglamento V priede pateikiamą kliento pareiškimo šabloną, prašant profesionalių naudotojų arba kitų ekonominės veiklos vykdytojų pateikti būtiną informaciją, siekiant patvirtinti, kad galimas klientas yra profesionalus naudotojas ar kitas ekonominės veiklos vykdytojas.

Ekonominės veiklos vykdytojams rekomenduojama prašyti kliento pateikti tapatybės įrodymo skenuotą kopiją, kad informaciją būtų galima patikrinti kuo anksčiau (t. y. prieš užbaigiant sandorį), bet ne vėliau kaip iki riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtakų pristatymo dienos (žr. 14 konstatuojamąją dalį). Specialioje Europos Komisijos svetainėje verslo įmonės ir organizacijos gali sužinoti, kaip jos turėtų laikytis ES duomenų apsaugos taisyklių ⁽⁷⁾.

Tapatybės įrodymą dar galima asmeniškai patikrinti atlikus pristatymą arba kitomis priemonėmis, pavyzdžiui, taikant Reglamente (ES) Nr. 910/2014 ⁽⁸⁾ numatytus mechanizmus. Svarbu pažymėti, kad atsakomybė už tikrinimą tenka ekonominės veiklos vykdytojui, net jei patikrinti dokumentus nurodyta pristatymo tarnyboms. Tapatybės įrodymo patikrinimo faktą ir aplinkybes reikia užfiksuoti.

Reglamente reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai, parduodami gaminį profesionaliam naudotojui arba kitam ekonominės veiklos vykdytojui, paprašytų pateikti turinio teisę atstovauti galimam klientui asmens tapatybės įrodymą (8 straipsnio 2 dalis). Reglamente taip pat paaiškinama, kad svarbu nustatyti visus subjektus tiekimo grandinėje ir visus klientus, ar tai būtų plačiosios visuomenės nariai, profesionalūs naudotojai, ar ekonominės veiklos vykdytojai (13 konstatuojamoji dalis). Riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtakais galėtų padaryti didelę žalą, jei jie būtų nukreipiami ir netinkamai naudojami savadarbiams sprogmenims gaminti, todėl reikėtų įsitikinti, kad asmuo, savo darbdavio vardu perkantis ar gaunantis riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtakus, iš tiesų įgaliotas atstovauti savo darbdaviui vykdant šiuos konkrečius veiksmus. Taip pat rekomenduojama paprašyti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtako pristatymo įrodymo ir kliento vardu veikiančio asmens atpažįstamo parašo, kad būtų lengviau nustatyti visų tiekimo grandinės dalyvių tapatybę.

Veiksmai, kuriuos turi atlikti ekonominės veiklos vykdytojas:

- paprašyti kliento užpildyti kliento pareiškimo šabloną ir pateikti nuskenuotą tapatybės dokumento kopiją (arba patikrinti jo tapatybės dokumentą elektroniniu būdu);
- patikrinti, ar prekes įsigyjantis asmuo turi teisę įsigyti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtakų savo bendrovės ar institucijos vardu;
- patikrinti, ar perkamas gaminys atitinka kliento pareiškime nurodytą informaciją: i) medžiaga, ii) koncentracija, iii) kiekis;

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations_lt

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations_lt

⁽⁸⁾ OL L 257, 2014 8 28, p.73.

- įvertinti, ar planuojamas naudojimas atitinka būsimo kliento prekybą, verslą ar profesiją. Jei informacija nenuosekli, apie sandorį ar bandymą sudaryti sandorį turėtų būti pranešta kaip apie įtartiną sandorį (žr. V skirsnį) ir gali būti atsisakyta jį įvykdyti;
- patikrinti, ar prekes gaunantis asmuo turi teisę gauti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakų savo bendrovės ar institucijos vardu.

IV.3. Galimos elektroninių prekyviečių taikomos priemonės

Elektroninės prekyvietės privalo imtis priemonių padėti užtikrinti, kad jos naudotojai, kurie naudodamiesi elektroninės prekyvietės paslaugomis tiekia riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus, laikytųsi pareigų dėl patikrinimo ir registravimo (8 straipsnio 5 dalis).

Šis reikalavimas elektroninėms prekyvietėms taikomas kartu su 7 straipsnio 3 dalies reikalavimu, pagal kurį elektroninės prekyvietės privalo užtikrinti, kad susiję naudotojai būtų informuojami apie jų pareigas pagal šį reglamentą (toliau žr. VI skirsnio 3 dalį). Tačiau 7 straipsnio 3 dalis susijusi su naudotojais, kurie tiekia reglamentuojamus sprogstamųjų medžiagų pirmtakus, o 8 straipsnio 5 dalis susijusi su naudotojais, kurie tiekia riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus naudodamiesi elektroninių prekyviečių paslaugomis.

Pardavimo plačiosios visuomenės nariui atveju ekonominės veiklos vykdytojai turėtų patikrinti asmens tapatybės dokumentą ir licenciją (8 straipsnio 1 dalis). Pardavimo profesionaliam naudotojui arba kitam ekonominės veiklos vykdytojui atveju ekonominės veiklos vykdytojai turėtų patikrinti, ar būsimas klientas yra profesionalus naudotojas arba kitas ekonominės veiklos vykdytojas, prašydami suteikti tam tikrą informaciją, įskaitant būsimo kliento tapatybės įrodymą (8 straipsnio 2 dalis). Pirmiausia elektroninės prekyvietės turėtų informuoti ekonominės veiklos vykdytoją apie šiuos patikrinimo įpareigojimus, pvz., pranešdamos ekonominės veiklos vykdytojui apie elektroninės prekyvietės paslaugos prenumeratą, naudodamos išpėjamuosius pranešimus ir t. t.

Kaip nurodyta Reglamento 15 konstatuojamojoje dalyje, be šios pirmosios priemonės, elektroninės prekyvietės pagal 8 straipsnio 5 dalį taip pat turėtų imtis kitų priemonių, kad padėtų naudotojams laikytis pirmiau nurodytų įpareigojimų. Pavyzdžiui, elektroninės prekyvietės galėtų siūlyti priemones, kuriomis atitinkamiems naudotojams, elektroninėje prekyvietėje tiekiantiems riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus, sudaromos sąlygos arba patikrinti licencijos (sudarant įmonės ir vartotojo sandorį), arba Reglamento IV priede pateikiamo kliento pareiškimo (sudarant verslo įmonių tarpusavio sandorį) autentiškumą, arba sudaryti susijusiems naudotojams galimybę lengvai susipažinti su šiais dokumentais.

Iš Reglamento 16 konstatuojamosios dalies seka, kad pagal 8 straipsnio 5 dalį iš elektroninių prekyviečių nereikalaujama atlikti bendrą jų paslaugų stebėseną siekiant užtikrinti, kad atitinkami naudotojai laikytųsi savo pareigų pagal Reglamento 8 straipsnio ar kitas nuostatas. Iš tiesų iš 8 straipsnio 5 dalies formuluotės aiškiai matyti, kad elektroninės prekyvietės turi padėti užtikrinti, kad atitinkami naudotojai laikytųsi 8 straipsnyje nustatytų pareigų dėl patikrinimo. Kitaip tariant, nepaisant 8 straipsnio 5 dalyje elektroninėms prekyvietėms nustatytų pareigų, atsakomybė už patikrinimą ir toliau tenka naudotojams, kurie tiekia reglamentuojamus sprogstamųjų medžiagų pirmtakus naudodamiesi elektroninių prekyviečių teikiamomis paslaugomis.

V SKIRSNIS

ĮTARTINŲ SANDORIŲ IR REIŠKINGŲ DINGIMO ATVEJŲ BEI VAGYSČIŲ ATPAŽINIMAS IR PRANEŠIMAS APIE JUOS

Reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai ir elektroninės prekyvietės valstybių narių nacionaliniams ryšių palaikymo centrams praneštų apie įtartinus sandorius arba bandymus sudaryti įtartinus sandorius ir reikšmingus reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų dingimo atvejus ir vagystes (9 straipsnio 4 ir 5 dalys). Plačiosios visuomenės nariai, išgiję riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakų, valstybių narių nacionaliniams ryšių palaikymo centrams turi pranešti apie reikšmingus riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakų dingimo atvejus ir vagystes (9 straipsnio 6 dalis).

Visų nacionalinių ryšių palaikymo centrų kontaktinius duomenis galima rasti Europos Komisijos interneto svetainėje (*). Apie įtartinus sandorius turi būti pranešta tos valstybės narės, kurioje buvo sudarytas sandoris ar bandyta sudaryti sandorį, nacionaliniam ryšių palaikymo centrui.

Valstybėms narėms rekomenduojama užtikrinti, kad apie įtartiną sandorį, reikšmingą dingimo atvejį ar vagystę pranešęs asmuo būtų tinkamai apsaugotas (t. y. nebūtų be reikalo pranešama jokios informacijos apie pranešusį asmenį, pavyzdžiui, jo darbovietei).

(*) https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/crisis-and-terrorism/explosives/explosives-precursors/docs/list_of_competent_authorities_and_national_contact_points_en.pdf

3 straipsnio 7 dalis. Įtartinas sandoris – sandoris, susijęs su reglamentuojamais sprogstamųjų medžiagų pirmtakais, kurio atveju, atsižvelgus į visus susijusius veiksnius, yra pagrįstų priežasčių įtarti, kad atitinkama cheminė medžiaga arba mišinys yra skirti neteisėtai sprogstamųjų medžiagų gamybai.

Įtartinas sandoris apima bet kokią pirkimą ar bandymą pirkti vieną ar daugiau reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų arba tokių pirmtakų turintį mišinį, kuriuo nukrypstama nuo įprastų lūkesčių ar sandorių, neatsižvelgiant į reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų koncentraciją, išskyrus atvejus, kai jie neištraukiami į „reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų“ apibrėžtį pagal 3 straipsnio 13 dalį.

Į „reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų“ apibrėžtį neištraukiami iš daugiau kaip 5 sudedamųjų dalių sudaryti homogeniniai mišiniai, kuriuose kiekvienos I arba II priede pateiktą sąrašą įtrauktos cheminės medžiagos koncentracija yra mažesnė nei 1 % masinės dalies (3 straipsnio 13 dalis). Tačiau Reglamentas taikomas iš mažiau negu 5 sudedamųjų dalių sudarytiems mišiniams arba esant didesnei reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų koncentracijai.

Be to, kai kuriais atvejais gaminius, kuriuose yra pirmtakų, taip sudėtinga panaudoti savadarbiams sprogmenims gaminti, kad jų keliamas pavojus nėra didelis. Tai priklauso nuo daugelio veiksnių, įskaitant pirmtako koncentraciją gaminyje, gaminio kiekį ir produkto sudėtingumą.

Gaminys yra patrauklus kaip sprogstamųjų medžiagų pirmtakas, jei jis atitinka kurį nors iš šių reikalavimų:

i) pirmtako medžiaga yra gryna arba sudaro paprastą mišinį, nepriklausomai nuo koncentracijos, arba

ii) pirmtako medžiagos sudaro sudėtingą mišinį, tačiau koncentracija palyginti didelė.

i) punkto pavyzdžiai – grynieji pirmtakai ir pirmtako mišiniai ir (arba) tirpalai, sudaryti iš vienos ar tik kelių kitų medžiagų ir (arba) tirpiklių. Nepriklausomai nuo koncentracijos, daugeliu atvejų išgauti ir praturtinti pirmtaką iš tokio gaminio gali būti gana paprasta. Jei gaminiai atitinka šį aprašymą, turėtų būti pranešama apie visus su jais susijusius įtartinus sandorius, vagystes ir dingimo atvejus, nebent yra pagrįstų priežasčių to nedaryti.

ii) punkto pavyzdžiai – mišiniai, kurių sudėtyje yra daug sudedamųjų dalių, tačiau pirmtako koncentracija tokia didelė, kad net taikant sudėtingą ekstrahavimo procedūrą, kai išėiga yra bloga, galima išgauti tokį pirmtako kiekį, kuris galėtų būti panaudotas savadarbiams sprogmenims gaminti. Apie gaminius, kuriems tinka šis aprašymas, paprastai turi būti pranešama tik tuo atveju, jei sandorio arba bandymo sudaryti sandorį sumos viršija įprastus namų ūkiuose naudojamus kiekius.

Azoto trąšos, kuriose azoto (N) koncentracija, susijusi su amonio nitratu arba bet kuria iš III priede išvardytų nitratų druskų, yra mažesnė kaip 3 % N pagal masę, dažniausiai nekelia susirūpinimo.

V.1. Pareigos taikymo sritis

— Pareiga pranešti taikoma pardavimui **bet kuriam asmeniui**, neatsižvelgiant į tai, ar jis yra plačiosios visuomenės narys, profesionalus naudotojas ar ekonominės veiklos vykdytojas.

— Ekonominės veiklos vykdytojai ir elektroninės prekyvietės turi **teisę atsisakyti** sudaryti įtartiną sandorį. Teisė atsisakyti sudaryti sandorį neturėtų kelti rizikos mažmeninės prekybos darbuotojams. Nereikalaujama, kad jie atsisakytų sudaryti sandorį, ypač jei jie nuogąstauja dėl savo saugumo (t. y. jei jie mano, kad galimas klientas gali būti pavojingas). Jei sandorį sudaryti atsisakoma rūpinantis darbuotojų asmens saugumu, apie jį turėtų būti pranešama kaip apie bandymą sudaryti įtartiną sandorį. Jei sandorio sudaryti neatsisakoma rūpinantis mažmeninės prekybos darbuotojų asmens saugumu, apie jį turėtų būti pranešama kaip apie įtartiną sandorį jau po sandorio sudarymo.

— Kadangi siekiant užkirsti kelią galimiems teroristiniams išpuoliams laikas yra ypač svarbus, pranešti reikėtų **per 24 valandas** nuo tada, kai nusprendžiama, kad sandoris buvo įtartinas (9 straipsnio 4 dalis). Rekomenduojama apie įtartiną sandorį pranešti kuo greičiau.

— Kad nustatytų įtartinus sandorius, ekonominės veiklos vykdytojai ir internetinės prekyvietės turi taikyti tinkamas, pagrįstas ir proporcingas **procedūras, kuriomis siekiama aptikti įtartinus sandorius** ir kurios pritaikytos prie konkrečios aplinkos, kurioje tiekiami reglamentuojami sprogstamųjų medžiagų pirmtakai (žr. V skirsnio 4 dalį).

— Pareiga pranešti taikoma visoms Reglamento I ir II prieduose **išvardytoms medžiagoms, neatsižvelgiant į jų koncentraciją**. Tačiau iš daugiau kaip 5 sudedamųjų dalių sudaryti homogeniniai mišiniai, kuriuose kiekvienos I arba II priede pateiktą sąrašą įtrauktos cheminės medžiagos koncentracija yra mažesnė nei 1 % masinės dalies, neištraukiami į reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų apibrėžtį. Tai reiškia, kad nėra pareigos pranešti apie su šiais homogeniniais mišiniais susijusius įtartinus sandorius ir reikšmingus dingimo atvejus ir vagystes.

V.2. Kas laikoma įtartinu?

3 straipsnio 7 dalis. Įtartinas sandoris – sandoris, susijęs su reglamentuojamais sprogstamųjų medžiagų pirmtakais, kurio atveju, atsižvelgus į visus susijusius veiksnius, yra pagrįstų priežasčių įtarti, kad atitinkama cheminė medžiaga arba mišinys yra skirti neteisėtai sprogstamųjų medžiagų gamybai.

Įtartinas sandoris apima bet kokią vieno ar daugiau reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų arba tokių pirmtakų turinčio mišinio pirkimą arba bandymą pirkti, kuris nukrypsta nuo įprastų lūkesčių ar sandorių.

Ar sandoris yra įtartinas, sprendžiama kiekvienu konkrečiu atveju. Nustačius vieną arba kelis požymius, ekonominės veiklos vykdytojas arba elektroninė prekyvietė turėtų elgtis dėmesingiau, tačiau nebūtinai turi būti laikomasi pareigos pranešti apie įtartiną sandorį. Vis dėlto kai kuriais atvejais ekonominės veiklos vykdytojas arba elektroninė prekyvietė gali nuspręsti, kad įtartinas net vienas požymis; tokiu atveju apie sandorį turėtų būti pranešta kuo greičiau ir per 24 valandas.

Šiame skirsnyje pateikiamas įtartinio elgesio požymių sąrašas, grindžiamas Reglamente (9 straipsnio 1 dalyje) nustatytais elgesio būdais. Požymiai parengti konsultuojantis su valstybių narių ir chemijos pramonės atstovais, remiantis įtartinų sandorių patirtimi.

Ne visi požymiai taikomi visiems atvejams ar situacijoms (pvz., pardavimas internetu, palyginti su pardavimu ne internetu); elektroninės prekyvietės ir ekonominės veiklos vykdytojai galėtų naudotis tais, kurie susiję su jų verslo aplinka. Sąrašas nėra baigtinis, jis pateikiamas kaip orientacinė priemonė galimiems įtartinėms sandoriams nustatyti. Atkreipkite dėmesį į tai, kad šių požymių taikymas neturėtų turėti diskriminacinio poveikio ir turėtų visiškai atitikti ES pagrindinių teisių chartijos nuostatas, taip pat taikytinas duomenų apsaugos ir privatumo taisykles.

Galimi įtartinio elgesio **požymių** pavyzdžiai stebimi, jei klientas:

- yra nervingas, vengia klausimų arba nėra įprasto tipo klientas;
- mėgina įsigyti neįprastą gaminio kiekį, neįprastus gaminių derinius arba neįprastos koncentracijos gaminius;
- nėra susipažinęs su įprastine (-ėmis) gaminio (-u) naudojimo paskirtimi (-imis) ir su naudojimo instrukcijomis;
- aiškiai nenurodo, kam ketina naudoti gaminį (-us);
- atsisako pirkti alternatyvius gaminius arba mažesnės (nors skelbiamam naudojimui tinkamos) koncentracijos gaminius;
- reikalauja taikyti neįprastus mokėjimo būdus, įskaitant atsiskaitymą didelėmis grynųjų pinigų sumomis;
- paprašytas nenori pateikti tapatybės ar gyvenamosios vietos įrodymo arba, kai tinkama, nurodyti savo, kaip profesionalaus naudotojo arba ekonominės veiklos vykdytojo, statuso;
- prašo kitokių, negu įprasta, rekomenduojama ar tikėtina, pakavimo ar pristatymo būdų.

V.2. Kas laikoma įtartinu? (tęsinys)

[tik Pirmtakų nuolatiniam komitetui]

V.3. Apie ką turi būti pranešama?

Įvykus įtartinam sandoriui, bandymui sudaryti įtartiną sandorį, reikšmingo dingimo atveju ar vagystei (dėl požymių žr. V.2 skirsnyje), nacionaliniam ryšių palaikymo centrui rekomenduojama pateikti duomenis, kurie gali būti svarbūs siekiant užkirsti kelią netinkamam reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų naudojimui, jei šie duomenys yra žinomi ekonominės veiklos vykdytojui, elektronei prekyvietei, profesionaliam naudotojui arba plačiosios visuomenės nariui.

Svarbi informacija gali būti:

- asmens duomenys, pavyzdžiui, asmens vardas ir pavardė,

- sandorio duomenys, pavyzdžiui, sandorio numeris, pirkimo laikas, gaminiai ir jų kiekiai,
- kliento ūgis, kūno sudėjimas, šukuosena ir plaukų spalva, veido plaukai (perkant ne internetu),
- bet kokie skiriamieji požymiai, pavyzdžiui, tatuiruotės, įverti auskarai, randai (perkant ne internetu);
- uždarnosios grandinės televizijos (CCTV) filmuota medžiaga (perkant ne internetu);
- kliento naudojamos transporto priemonės registracija, markė ir modelis (perkant ne internetu).

Ekonominės veiklos vykdytojai ir profesionalūs naudotojai apie įtartinus sandorius ir bandymus sudaryti įtartiną sandorį turėtų pranešti savo nacionaliniam ryšių palaikymo centrui per 24 valandas nuo tada, kai nusprendė, kad sandoris įtartinas (9 straipsnio 4 dalis). Ekonominės veiklos vykdytojai, profesionalūs naudotojai ir plačiosios visuomenės nariai praneša apie reikšmingus dingimo atvejus ir vagystes per (9 straipsnio 5 ir 24 valandas nuo aptikimo 6 dalys).

Su licencijų išdavimu susiję asmens duomenys turėtų būti tvarkomi pagal Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą ir Direktyvą (ES) 2016/680) (taip pat žr. 22 konstatuojamąją dalį).

V.4. Įtartinų sandorių aptikimo procedūros

V.4.1. Įvadas

9 straipsnio 2 dalis. Ekonominės veiklos vykdytojai ir internetinės prekyvietės taiko tinkamas, pagrįstas ir proporcingas procedūras, kuriomis siekiama aptikti įtartinus sandorius ir kurios pritaikytos prie konkrečios aplinkos, kurioje tiekiami reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirtakai.

Visi ekonominės veiklos vykdytojai ir elektroninės prekyvietės turi į savo veiklos metodus įtraukti priemones, patikrinimus ir (arba) mechanizmus, kuriais būtų galima aptikti įtartiną veiklą. Tam galima pasinaudoti V.2 skirsnyje pateiktu galimų požymių sąrašu. Šios priemonės, patikrinimai ir (arba) mechanizmai turėtų būti pritaikyti prie konkrečios aplinkos, kurioje tiekiami reglamentuojami sprogstamųjų medžiagų pirtakai. Todėl toliau aprašytos aptikimo procedūros ne visada gali būti taikomos bet kurioje verslo aplinkoje.

Kokios aptikimo procedūros yra tinkamos, pagrįstos ir proporcingos, priklauso nuo įvairių veiksnių, pavyzdžiui, ekonominės veiklos vykdytojo arba elektroninės prekyvietės dydžio ir ekonominio pajėgumo. Aptikimo procedūros turėtų būti pritaikytos prie konkrečios aplinkos, kurioje tiekiami reglamentuojami sprogstamųjų medžiagų pirtakai, pvz., ne internetu ir internetu veiklą vykdančių ekonominės veiklos vykdytojų aptikimo procedūros gali skirtis. Reikia atsižvelgti į dar vieną veiksnių – šių procedūrų poveikį pagrindinėms susijusių plačiosios visuomenės narių, profesionalių naudotojų ir ekonominės veiklos vykdytojų teisėms (toliau žr. V.4.3 skirsnį).

Elektroninėms prekyvietėms, kaip pažymėta atitinkamai 15 ir 16 konstatuojamosiose dalyse, skirtos atitinkamos procedūros turi būti tinkamai pritaikytos prie konkrečios elektroninės aplinkos, ir susijusios pareigos neturėtų būti laikomos bendra stebėsenos pareiga. Be to, elektroninės prekyvietės neturėtų būti laikomos atsakingomis už sandorius, kurie nebuvo aptikti, nepaisant to, kad elektroninėje prekyvietėje yra nustatytos tinkamos, pagrįstos ir proporcingos tokių įtartinų sandorių aptikimo procedūros.

V.4.2. Procedūros

Ypač svarbu kuo anksčiau aptikti įtartinus sandorius, kadangi nuo įtartino sandorio iki realaus savadarbio sprogmens panaudojimo gali būti ribotas laiko tarpas. Siekiant nustatyti įtartiną veiklą, remiantis V.2 skirsnyje pateiktais požymiais, labai svarbus yra darbuotojų informuotumas. Siekdamai didinti informuotumą ir nustatyti galimus V.2 skirsnyje pateiktus požymius, **ekonominės veiklos vykdytojai** gali imtis įvairių priemonių:

- iškabinti brošiūras ar plakatus, kuriuose išvardyti įtartino elgesio požymiai, kad jie būtų matomi su reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirtakų tiekimu susijusiems darbuotojams (ten, kur jų nemato klientai);
- fizinėse parduotuvėse gaminius, kurių sudėtyje yra reguliuojamų sprogstamųjų medžiagų pirtakų, galima dėti į specialias jiems skirtas lentynas, kad gaminiai ir galimi klientai būtų geriau matomi darbuotojams;
- tiesioginių sandorių atveju pardavėjai galėtų užduoti klientui klausimus, pagrįstus pirmiau minėtais požymiais, pavyzdžiui, dėl gaminio planuojamo naudojimo.

Bendresne prasme ir siekiant laikytis prievolės nustatyti tinkamas, pagrįstas ir proporcingas procedūras **tiesiogiai ekonominės veiklos vykdytojams, tiesiogiai elektroninėms prekyvietėms**, 9 straipsnio 2 dalyje nurodytos procedūros galėtų apimti automatizuotas procedūras, pvz., galimai įtartinų sandorių paiešką naudojant raktinius žodžius, susijusius su reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų pavadinimais. Taikant tokias automatizuotas procedūras būtų, kai įmanoma, galima atsižvelgti į pirkimus, susijusius su reguliuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų ir medžiagų, kurios kartu su jais gali būti naudojamos tam tikriems tipiškais sprogmenims gaminti, deriniu. Taikant šias automatizuotas procedūras taip pat būtų galima atsižvelgti į to paties kliento daugkartinius pirkimus (pavyzdžiui, keletą smulkesnių pirkimų, kurie sudėjus kartu gali būti įtartinai), pvz., sugretinant tam tikrą informaciją apie klientus.

Ekonominės veiklos vykdytojai ir elektroninės prekyvietės raginami su valstybių narių, kuriose jie veikia, nacionaliniais ryšių palaikymo punktais arba kompetentingomis institucijomis aptarti, kokio pobūdžio raktiniai žodžiai gali būti naudojami kuriant algoritmus, ir nustatyti, kaip teikti grįžtamąją informaciją apie pranešimus apie įtartinus sandorius, kad ekonominės veiklos vykdytojai ir elektroninės prekyvietės galėtų toliau tobulinti savo aptikimo procedūras. Nacionalinių ryšių palaikymo centrų ir kompetentingų institucijų sąrašą ⁽¹⁰⁾ galima rasti Europos Komisijos interneto svetainėje.

Ekonominės veiklos vykdytojai ir elektroninės prekyvietės taip pat gali taikyti įtartinų sandorių aptikimo priemones atgaline data. Viena iš tokių priemonių yra duomenų užklausa atgaline data, t. y. reguliari ankstesnių sandorių dėl reguliuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų fizinėse parduotuvėse arba interneto svetainėje apžvalga. Ekonominės veiklos vykdytojams ir elektroninėms prekyvietėms rekomenduojama tokią apžvalgą atlikti reguliariai, pavyzdžiui, kartą per savaitę arba kartą per mėnesį (atsižvelgiant, pvz., į sandorių skaičių), daugiausia dėmesio skiriant parduotų reguliuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų skaičiui, jų kiekiui ir sandorių geografinę vietą. Pastebėjus neįprastą reiškinį ekonominės veiklos vykdytojams ir elektroninėms prekyvietėms rekomenduojama kreiptis į valstybės narės nacionalinį ryšių palaikymo centrą.

Galiausiai, elektroninės prekyvietės galėtų turėti pranešimo mygtuką, kad ekonominės veiklos vykdytojai galėtų pranešti apie įtartinus sandorius. Bet kuriuo atveju ekonominės veiklos vykdytojai ir elektroninės prekyvietės apie įtartinus sandorius savo nacionaliniam ryšių palaikymo centrui turėtų pranešti per 24 valandas nuo tada, kai nusprendė, kad sandoris įtartinas. Pranešimo mygtukas galėtų užtikrinti papildomą saugumo lygmenį, nes taip ekonominės veiklos vykdytojai galėtų tiesiogiai išpėti elektronines prekyvietes apie jų platformoje vykstančius galimus įtartinus sandorius. Elektroninės prekyvietės taip pat galėtų turėti pranešimo mygtuką, kad klientai galėtų pažymėti draudžiamų arba riboto naudojimo objektų sąrašą.

V.4.3. *Pagarba teisėms ir taikytinų teisės aktų laikymasis*

Rengdami ir taikydami pirmiau aptartas aptikimo procedūras, ekonominės veiklos vykdytojai ir elektroninės prekyvietės turėtų visada užtikrinti, kad būtų tinkamai gerbiamos susijusių asmenų (pagrindinės) teisės ir taikomi teisės aktai.

Visų pirma tais atvejais, kai procedūros susijusios su asmens duomenų tvarkymu, turėtų būti laikomasi Bendrojo duomenų apsaugos reglamento taisyklių. Siekiant padėti verslo įmonėms ir organizacijoms užtikrinti šių taisyklių vykdymą, sukurta speciali Europos Komisijos interneto svetainė, kurioje jos gali sužinoti, kaip reikėtų laikytis ES duomenų apsaugos taisyklių ⁽¹¹⁾. Be to, ypač tais atvejais, kai naudojami algoritmai ar kitos automatizuotos priemonės, siekiant išvengti klaidų turi būti užtikrinama tinkama apsauga, pvz., tinkamai parengtų darbuotojų atliekama priežiūra.

Kurdami automatizuotas procedūras, ekonominės veiklos vykdytojai ir elektroninės prekyvietės visada turėtų užtikrinti, kad būtų tinkamai apsaugotos pagrindinės teisės.

V.5. **Reikšmingų dingimo atvejų ir vagysčių aptikimas ir pranešimas apie juos (vieša)**

Reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai ir profesionalūs naudotojai praneštų savo nacionaliniams ryšių palaikymo centrams apie reikšmingus reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų dingimo atvejus ir vagystes per 24 valandas nuo aptikimo (9 straipsnio 5 dalis). Plačiosios visuomenės nariai, įsigiję riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakų, valstybių narių nacionaliniams ryšių palaikymo centrams turi pranešti apie reikšmingus riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakų dingimo atvejus ir vagystes per 24 valandas nuo aptikimo (9 straipsnio 6 dalis). Ekonominės veiklos vykdytojai, profesionalūs naudotojai ir plačiosios visuomenės nariai turi kiekvienu konkrečiu atveju nuspręsti, ar dingimo atvejai arba vagystės yra reikšmingi.

⁽¹⁰⁾ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/crisis-and-terrorism/explosives/explosives-precursors/docs/list_of_competent_authorities_and_national_contact_points_en.pdf

⁽¹¹⁾ https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations_lt

Ar vagystė arba dingimo atvejis bus laikomi reikšmingais, priklauso nuo to, ar atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes kiekis yra neįprastas (pvz., aplinkybės, galinčios liudyti apie įprastą vagiavimą iš parduotuvių, gali nebūti įtartinos). Svarbu pažymėti, kad galinčius būti mirtinai pavojingus sprogsmenis galima pagaminti iš palyginti nedidelio kiekio pirtakų. Kilus abejonų, ar vagystė ar dingimas yra reikšmingas, ekonominės veiklos vykdytojai, profesionalūs naudotojai ir plačiosios visuomenės nariai privalo kreiptis į valstybės narės nacionalinių ryšių palaikymo centrą.

Siūloma keletas priemonių dingimo atvejams ir vagystėms aptikti:

- išsamiai registruoti reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirtakų ir mišinių pirkimą, pardavimą ir atsargų saugojimą;
- periodiškai tikrinti atsargas, kad būtų nustatyti dingimo atvejai.

Su sauga susijusiuose teisės aktuose ⁽¹²⁾ reikalaujama, kad būtų sudarytas tam tikrų pavojingų medžiagų aprašas. Kai ekonominės veiklos vykdytojai jau turi tokį aprašą, rekomenduojama kiek įmanoma jį naudoti pakartotinai, o ne sudaryti naują, atskirą aprašą reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirtakų dingimo atvejams ir vagystėms aptikti.

Siekiant užkirsti kelią reikšmingiems dingimo atvejams ir vagystėms, svarbu užtikrinti saugų saugojimą. Daugiau informacijos apie priemones, kurių galėtų imtis ekonominės veiklos vykdytojai, profesionalūs naudotojai ir plačiosios visuomenės nariai, kad saugojimo vieta būtų saugesnė, pateikiama VII skirsnyje.

VI SKIRSNIS

TIEKIMO GRANDINĖS DALYVIŲ INFORMAVIMAS

VI.1. Pardavimas kitiems ekonominės veiklos vykdytojams

Siekdami taikyti šiame reglamente nustatytus apribojimus ir kontrolę, tie ekonominės veiklos vykdytojai, profesionaliems naudotojams ar licenciją turintiems plačiosios visuomenės nariams parduodantys medžiagas, turėtų turėti galimybę remtis aukštesnėje tiekimo grandinės grandyje pateikta informacija.

7 straipsnio 1 dalis. Ekonominės veiklos vykdytojas, kuris tiekia kitam ekonominės veiklos vykdytojui riboto naudojimo sprogstamosios medžiagos pirtaką, informuoja tą ekonominės veiklos vykdytoją, kad plačiosios visuomenės nariams įsigyjant, įvežant, laikant ar naudojant tą riboto naudojimo sprogstamosios medžiagos pirtaką taikomi 5 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyti apribojimai.

Ekonominės veiklos vykdytojas, kuris tiekia kitam ekonominės veiklos vykdytojui reglamentuojamą sprogstamosios medžiagos pirtaką, informuoja tą ekonominės veiklos vykdytoją, kad plačiosios visuomenės nariams įsigyjant, įvežant, laikant ar naudojant tą reguliuojamą sprogstamosios medžiagos pirtaką taikomos 9 straipsnyje nustatytos pareigos pranešti.

Kaip paaiškinta V skirsnyje, reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirtakams priklauso visos Reglamento I ir II prieduose išvardytos medžiagos, išskyrus iš daugiau kaip 5 sudedamųjų dalių sudarytus homogeninius mišinius, kuriuose kiekvienos I arba II priede pateiktą sąrašą įtrauktos cheminės medžiagos koncentracija yra mažesnė nei 1 % masinės dalies (3 straipsnio 13 dalis).

Reglamentu pareiga informuoti tiekimo grandinės dalyvius paliekama ekonominės veiklos vykdytojui. Rekomenduojama informaciją pateikti raštu, kad būtų pateikti dokumentai apie tai, ar tiekimo grandinės dalyviai buvo informuoti. Tikrinimo institucijos gali tikrinimo metu prašyti pateikti dokumentus apie tai, ar buvo informuoti tiekimo grandinės dalyviai, ir kaip tai atlikta. Be to, turint informaciją raštu visiems tiekimo grandinės dalyviams lengviau įrodyti, kad jie laikosi savo pareigų pagal Reglamentą.

Ekonominės veiklos vykdytojas galėtų įtraukti šią informaciją į saugos duomenų lapą, parengtą pagal Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 ⁽¹³⁾ (REACH reglamento) II priedą, 15 skirsnį dėl reglamentavimo informacijos. Saugos duomenų lapo privalumas tas, kad jis plačiai naudojamas chemijos pramonėje, todėl daugelis ekonominės veiklos vykdytojų yra įpratę gauti naujausią informaciją iš saugos duomenų lapo. REACH reglamento 31 straipsnio 9 dalyje ir 32 straipsnyje

⁽¹²⁾ Žr., pavyzdžiui, 2012 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2012/18/ES dėl didelių, su pavojingomis medžiagomis susijusių avarijų pavojaus kontrolės (OL L 197, 2012 7 24, p. 1) 7 straipsnį.

⁽¹³⁾ 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiantis Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiantis Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinantį Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB (OL L 396, 2006 12 30, p. 1).

reikalaujama, kad ekonominės veiklos vykdytojai ⁽¹⁴⁾, tiekiantys cheminę medžiagą ar mišinį kitiems ekonominės veiklos vykdytojams ⁽¹⁵⁾, nedelsdami atnaujintų saugos duomenų lapę pateiktą informaciją, be kita ko, kai gaunama naujos informacijos, kuri gali turėti įtakos rizikos valdymo priemonėms, arba kai nustatomas apribojimas. Kiti būdai informuoti kitą ekonominės veiklos vykdytoją yra, pavyzdžiui, įtraukti informaciją į sąskaitą faktūrą, sutartis arba pristatymo pranešimą.

Teksto dėl tiekimo grandinės dalyvių informavimo pasiūlymai

Dėl riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakų:

„Šio gaminio išgijimą, įvežimą, laikymą ar naudojimą plačiojoje visuomenėje riboja Reglamentas (ES) 2019/1148. Apie visus įtartinus sandorius ir reikšmingus dingimo atvejus bei vagystes turėtų būti pranešama atitinkamam nacionaliniam ryšių palaikymo centrui. Žr. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/crisis-and-terrorism/explosives/explosives-precursors/docs/list_of_competent_authorities_and_national_contact_points_en.pdf.”

Dėl reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų, kurie nėra riboto naudojimo:

„Šis gaminys reglamentuojamas Reglamentu (ES) 2019/1148. Apie visus įtartinus sandorius ir reikšmingus dingimo atvejus bei vagystes turėtų būti pranešama atitinkamam nacionaliniam ryšių palaikymo centrui. Žr. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/crisis-and-terrorism/explosives/explosives-precursors/docs/list_of_competent_authorities_and_national_contact_points_en.pdf.”

VI.2. Pardavimas profesionaliems naudotojams arba plačiosios visuomenės nariams

7 straipsnio 2 dalis. Ekonominės veiklos vykdytojas, kuris tiekia reglamentuojamą sprogstamosios medžiagos pirmtaką profesionaliam naudotojui arba plačiosios visuomenės nariui, užtikrina ir turi būti pasirengęs 11 straipsnyje nurodytoms nacionalinėms tikrinimo institucijoms įrodyti, kad reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų pardavime dalyvaujantys jo darbuotojai:

- a) žino, kuriuose jo tiekiamuose gaminiuose yra reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų,
- b) yra gavęs nurodymus, susijusius su pagal 5–9 straipsnius nustatytais pareigomis.

Siekdami užtikrinti, kad darbuotojai žinotų, kuriuose iš jų gaminių yra reguliuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų, ekonominės veiklos vykdytojai galėtų į to gaminio brūkšninį kodą įtraukti informaciją, kad gaminio sudėtyje yra sprogstamųjų medžiagų pirmtakų. Be to, ekonominės veiklos vykdytojai galėtų savo darbuotojams parūpinti plakatus (bet tų plakatų viešai neskelbti), kuriuose būtų išvardyti jų parduodami gaminiai, kurių sudėtyje yra tokių reguliuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų. Kitas būdas – gaminiams, kurių sudėtyje yra reguliuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų, skirtose lentynose sudėti netikrus gaminius. Po pardavimo darbuotojai turės tikrąjį gaminį atnešti iš sandėlio, o tai jiems padės geriau suprasti, kad su šiuo gaminiu susijusios konkrečios pareigos. Kita vertus, gaminiai, kurių sudėtyje yra reguliuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų, gali būti laikomi už prekystalio, t. y. jie nėra laisvai prieinami, todėl juos įsigyjant privaloma bendrauti su darbuotojais. Įvairiuose teisės aktuose taip pat reikalaujama reguliarių nurodymų. Pavyzdžiui, tam tikrais atvejais su darbuotojų sveikata ir sauga susijusiuose teisės aktuose ⁽¹⁶⁾ reikalaujama, kad darbuotojams būtų nurodyta imtis tinkamų atsargumo priemonių ir veiksmų, kad jie apsaugotų darbe tvarkydami pavojingas chemines medžiagas. Nurodymai, kurių reikalaujama 7 straipsnio 2 dalyje, galėtų būti derinami su tokiais nurodymais dėl sveikatos ir saugos.

VI.3. Priemonės, kurių imasi elektroninės prekyvietės naudotojams informuoti

7 straipsnio 3 dalis. Elektroninė prekyvietė imasi priemonių užtikrinti, kad jos naudotojai, kurie naudodamiesi jos paslaugomis tiekia reglamentuojamus sprogstamųjų medžiagų pirmtakus, būtų informuojami apie jų pareigas pagal šį reglamentą.

Laikydamosi 7 straipsnio 3 dalies, elektroninės prekyvietės turi aiškiai ir veiksmingai informuoti apie pareigas pagal šį Reglamentą (žr. **15 konstatuojamąją dalį**). Aiškumo reikalavimas reiškia, kad atitinkama informacija visų pirma turėtų būti konkreti ir lengvai suprantama. Su veiksmingumo reikalavimu visų pirma susiję tai, kad informacija turėtų būti teikiama iniciatyviai, laiku ir lengvai prieinamu būdu. Todėl, kai įmanoma, elektroninės prekyvietės galėtų informuoti

⁽¹⁴⁾ Šie ekonominės veiklos vykdytojai įtraukti į „tiekėjo“ apibrėžtį pagal REACH reglamento 3 straipsnio 32 dalį.

⁽¹⁵⁾ Šie ekonominės veiklos vykdytojai įtraukti į „gavėjo“ apibrėžtį pagal REACH reglamento 3 straipsnio 34 dalį.

⁽¹⁶⁾ Žr., pvz., 1998 m. balandžio 7 d. Tarybos direktyvos 98/24/EB dėl darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos nuo rizikos, susijusios su cheminiais veiksniais darbe (OL L 131, 1998 5 5, p. 11) 8 straipsnį.

naujus naudotojus apie jų pareigas registruojantis platformoje arba įkeliant jų sąrašą, t. y. prieš faktiškai jiems pateikiant reglamentuojamus sprogstamųjų medžiagų pirtakus. Elektroninės prekybos vietės taip pat galėtų į savo įgaliojimų ir dažnai užduodamų klausimų (ar panašių dokumentų) aprašą įtraukti informaciją apie atitinkamų naudotojų pareigas pagal Reglamentą, įskaitant informaciją apie tai, kaip pranešti apie įtartinus sandorius ir reikšmingus dingimo atvejus bei vagystes.

VII SKIRSNIS

SAUGOJIMO SAUGUMAS

Reglamente (12 straipsnis) reikalaujama, kad Komisija suteiktų informacijos apie saugojimo sąlygas, siekiant užtikrinti, kad reglamentuojamas sprogstamosios medžiagos pirtakas būtų laikomas saugiai. Šiame skirsnyje pateikiamos tokios gairės plačiai visuomenei, profesionaliems naudotojams ir ekonominės veiklos vykdytojams.

VII.1. Rekomendacijos plačiosios visuomenės nariams

Saugaus laikymo sąlygos – viena iš aplinkybių, į kurias turi atsižvelgti kompetentingos institucijos, vertindamos plačiosios visuomenės nario paraišką išduoti licenciją įsigyti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtaką pagal Reglamento 6 straipsnio 1 dalies d punktą. Kompetentingoms institucijoms rekomenduojama apsvarstyti, ar užtikrinamos kelios arba visos nurodytos nuostatos, kad medžiaga būtų laikoma saugiai:

- bus kontroliuojama, kas gali patekti į saugyklą, pvz., ar riboto naudojimo sprogstamosios medžiagos pirtakas bus laikomas užrakintoje patalpoje ar spintoje;
- prieiga prie turto ribojama, pvz., įrengiant įėjimo vartus;
- aplink objektą esančios pažeidžiamos zonos apšviečiamos;
- įrengiami durų, apatinio aukšto langų ir bet kokių kitų lengvai pasiekiamų langų užraktai;
- įrengta perspėjimo apie įsilaužimą signalizacija;
- vyksta stebėjimas vaizdo kameromis.

Priemonės, kurių gali imtis plačiosios visuomenės nariai, užtikrindami didesnę medžiagos laikymo saugumą, priklauso nuo kelių veiksnių, pvz., jų turimų riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtakų kiekio, jų turimų riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtakų koncentracijos pagal svorį, jų turimų riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtakų galimų derinių ir t. t.

VII.2. Rekomendacijos profesionaliems naudotojams ir ekonominės veiklos vykdytojams

Priemonės, kurių gali imtis plačiosios visuomenės nariai, užtikrindami didesnę medžiagos laikymo saugumą, priklauso nuo kelių veiksnių, pvz., nuo jų bendrovės dydžio, jų turimų riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtakų kiekio, jų turimų riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtakų koncentracijos pagal svorį, jų turimų riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtakų galimų derinių ir t. t.

Bendrovėms, vykdančioms veiklą, susijusią su reglamentuojamais sprogstamųjų medžiagų pirtakais, rekomenduojama kontroliuoti patekimą į jų patalpas.

Rekomenduojama riboti ir stebėti kitų asmenų (lankytojų ir rangovų) patekimą į patalpas, kuriose gaminami arba saugomi reglamentuojami sprogstamųjų medžiagų pirtakai. Bendrovėms rekomenduojama parengti rašytinę saugaus laikymo politiką ir procedūras, susijusias su reglamentuojamais sprogstamųjų medžiagų pirtakais.

Bendrovės galėtų, pvz., tikrinti jų patalpose apsilankančius asmenis ir įmones. Bendrovės galėtų registruoti asmenis, besilankančius bendrovės patalpose, kuriose gaminami arba saugomi reguliuojami sprogstamųjų medžiagų pirtakai.

Nors cheminių medžiagų nukreipimas paprastai įvyksta jas pardavus, bendrovės turi žinoti apie galimą nukreipimą arba vagystę iš jų veiklos teritorijos ir imtis tinkamų priemonių, kad apsaugotų verslo patalpas nuo vagysčių. Su šia rizika susijusios visos tiekimo grandinėje veikiančios bendrovės:

- gamintojai,
- platintojai,

- logistikos paslaugų teikėjai,
- vartotojai.

Rekomenduojama tiek, kiek tinkama ir praktiška, padidinti saugumo lygį zonose, kuriose saugomi reglamentuojami sprogstamųjų medžiagų pirtakai. Ekonominės veiklos vykdytojai ir profesionalūs naudotojai gali imtis tam tikrų priemonių, kad jų saugojimo vieta būtų saugesnė:

- apsaugoti sandėlius ar aptvarus nuo įsilaužimo;
- riboti patekimą į zonas, kuriose saugomi reguliuojami sprogstamųjų medžiagų pirtakai (pvz., neleisti į jas patekti pardavėjams, stažuotojams, klientams, lankytojams ir t. t.);
- riboti prieigą prie objekto, pvz., įrengiant įėjimo vartus;
- apšviesti aplink objektą esančias pažeidžiamas zonas;
- įrengti durų, apatinio aukšto langų ir bet kokių kitų lengvai pasiekiamų langų užraktus;
- įrengti perspėjimo apie įsilaužimą signalizaciją;
- naudoti stebėjimą vaizdo kameromis;
- periodiškai tikrinti atsargas, kad būtų aptikti dingimo atvejai ar vagystės.

Atkreipkite dėmesį, kad pagal kai kuriuos su sauga susijusius teisės aktus ⁽¹⁷⁾ reikalaujama, kad tam tikri ekonominės veiklos vykdytojai pateiktų saugos ataskaitą, jei jų objekte yra tam tikrų pavojingų medžiagų. Ekonominės veiklos vykdytojams, kuriems taikomas ir Reglamentas (ES) 2019/1148 dėl sprogstamųjų medžiagų pirtakų, ir su sauga susiję teisės aktai, rekomenduojama saugumo ir saugos priemonės įtraukti į bendrą integruotą planą. Tikėtina, kad saugumo ir saugos priemonės sustiprins vienos kitas.

⁽¹⁷⁾ Pavyzdžiui, žr. Direktyvos 2012/18/ES dėl didelių, su pavojingomis medžiagomis susijusių avarijų pavojaus kontrolės 10 straipsnį.

1 priedėlis

Pereinamieji laikotarpiai1.1. *Licencijoms taikomas pereinamasis laikotarpis*

Reglamentu (ES) 2019/1148 nuo 2021 m. vasario 1 d. panaikinamas Reglamentas (ES) 98/2013. Reglamento nuostatoje dėl pereinamojo laikotarpio (23 straipsnis) numatytas pereinamasis laikotarpis, susijęs su licencijomis tais atvejais, kai licencijų išdavimo tvarka jau nustatyta pagal senąjį reglamentą.

Valstybėms narėms, kurios jau yra nustačiusios licencijavimo tvarką pagal Reglamentą (ES) Nr. 98/2013, naujajame reglamente numatytas pereinamasis laikotarpis, per kurį atsisakoma Reglamentu (ES) Nr. 98/2013 nustatytos tvarkos.

23 straipsnio 3 dalis. Nepaisant 2 dalies, licencijos, kurios buvo teisėtai išduotos pagal Reglamentą (ES) Nr. 98/2013, toliau galioja iki ant tų licencijų nurodytos galiojimo datos pabaigos arba iki 2022 m. vasario 2 d., atsižvelgiant į tai, kuri iš tų datų yra ankstesnė.

23 straipsnio 4 dalis. Paraiškos dėl 3 dalyje nurodytų licencijų atnaujinimo, pateiktos 2021 m. vasario 1 d. arba po tos dienos, pateikiamos laikantis šio reglamento.

Licencijos, išduotos iki 2021 m. vasario 1 d., galioja iki 2022 m. vasario 2 d., išskyrus atvejus, kai licencijos galiojimo data yra ankstesnė nei 2022 m. vasario 2 d. 2022 m. vasario 2 d. ir vėliau pagal Reglamentą (ES) Nr. 98/2013 išduotos licencijos nebegalioja, net jei jų galiojimo data yra vėlesnė nei 2022 m. vasario 2 d.

Licencijos, išduotos 2021 m. vasario 1 d. ir vėliau, galioja valstybės narės nustatytą laikotarpį, neviršijantį trejų metų (6 straipsnio 3 dalis).

Jei po 2021 m. vasario 1 d. plačiosios visuomenės narys norės atnaujinti licenciją, išduotą iki 2021 m. vasario 1 d., tai bus daroma laikantis naujo Reglamento (visų pirma 6 straipsnio).

Valstybių narių kompetentingoms institucijoms rekomenduojama užtikrinti, kad nacionalinės tikrinimo institucijos būtų informuotos apie licencijoms taikomą pereinamąjį laikotarpį ir galėtų atlikdamos tikrinimo vizitus didinti informuotumą apie pereinamąjį laikotarpį. Be to, valstybėms narėms rekomenduojama informuoti apie licencijų galiojimą atitinkamus ekonominės veiklos vykdytojus, elektronines prekyvietes ir, kai įmanoma, plačiosios visuomenės narius.

Kilus abejonėms dėl licencijos, išduotos pagal Reglamentą (ES) Nr. 98/2013, galiojimo, ekonominės veiklos vykdytojams rekomenduojama susisiekti su savo kompetentingomis institucijomis.

1.2. *Pereinamasis laikotarpis dėl leidimo turėti, įvežti ir naudoti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus*

Reglamento nuostata dėl pereinamojo laikotarpio (23 straipsnis) numatomas pereinamasis laikotarpis plačiosios visuomenės nariams turėti, įvežti ir naudoti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus, teisėtai įsigytus pagal Reglamentą (ES) Nr. 98/2013.

23 straipsnio 5 dalis. Nepaisant 5 straipsnio 1 dalies, plačiosios visuomenės nariams anksčiau nei 2021 m. vasario 1 d. teisėtai įsigytus riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus leidžiama turėti, įvežti ir naudoti iki 2022 m. vasario 2 d.

Šis pereinamasis laikotarpis netaikomas riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakų tiekimui. Todėl šis pereinamasis laikotarpis skirtas ne ekonominės veiklos vykdytojams, o tik plačiosios visuomenės narių leidimui turėti, įvežti ir naudoti pirmtakus.

Anksčiau nei 2021 m. vasario 1 d. teisėtai įsigytų riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus, kurių nebegalima teisėtai įsigyti 2021 m. vasario 1 d. ir vėliau, plačiosios visuomenės nariams leidžiama turėti, įvežti ir naudoti iki 2022 m. vasario 2 d.

Valstybių narių kompetentingoms institucijoms rekomenduojama užtikrinti, kad nacionalinės tikrinimo institucijos būtų informuotos apie plačiosios visuomenės narių leidimui turėti, įvežti ir naudoti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus taikomą pereinamąjį laikotarpį. Be to, valstybėms narėms rekomenduojama didinti informuotumą apie plačiosios visuomenės narių leidimui turėti, įvežti ir naudoti riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus taikomą pereinamąjį laikotarpį.

Pavyzdys

Plačiosios visuomenės narys 2021 m. sausio 15 d. pirko 25 proc. masinės dalies koncentracijos nitrometaną, kaip buvo leidžiama pagal Reglamentą (ES) Nr. 98/2013.

Šiam plačiosios visuomenės nariui iki 2022 m. vasario 2 d. leidžiama turėti, įvežti ir naudoti tą nitrometaną. 2022 m. vasario 2 d. ir vėliau plačiosios visuomenės nariui tiekti, turėti, įvežti ir naudoti tą 25 proc. masinės dalies koncentracijos nitrometaną galima tik turint licenciją, kadangi valstybė narė pradėjo nitrometanui taikyti licencijavimo tvarką.

Jei asmuo norės tą patį pirkimą pakartoti po mėnesio, 2021 m. vasario 15 d., ekonominės veiklos vykdytojas turės atsisakyti sudaryti sandorį, jei plačiosios visuomenės narys neturės licencijos.

2 priedėlis

Nacionalinėms tikrinimo institucijoms skirtas tikrinimų kontrolinis sąrašas

[tik Pirmtakų nuolatiniam komitetui]

—

3 priedėlis

Ekonominės veiklos vykdytojams, elektroninėms prekyvietėms, profesionaliems naudotojams ir plačiosios visuomenės nariams skirtas atitikties kontrolinis sąrašas

Valstybės narės privalo užtikrinti, kad būtų įsteigtos kompetentingos institucijos (toliau – nacionalinės tikrinimo institucijos), kurios kontroliuotų ir tikrintų, ar teisingai taikomi Reglamento 5–9 straipsniai (11 straipsnis) (taip pat žr. II skirsnį ir 2 priedėlį).

Šiame priedėlyje pateiktu atitikties kontroliniu sąrašu kaip priemone galėtų naudotis ekonominės veiklos vykdytojai, elektroninės prekyvietės, profesionalūs naudotojai ir plačiosios visuomenės nariai, siekdami įvertinti, ar jie gali įrodyti atitiktį 5–9 straipsniams. Atkreipkite dėmesį į tai, kad nacionalinės tikrinimo institucijos gali tikrinti ir kitus dalykus, todėl kontrolinis sąrašas nėra baigtinis.

3.1. Kontrolinis sąrašas ekonominės veiklos vykdytojams

- Ar informuojate kitą tiekimo grandinės ekonominės veiklos vykdytoją apie Reglamento taikymą jo tiekiamam gaminiui (7 straipsnio 1 dalis ir VI skirsnis)? Ar galite tai įrodyti?
- Ar reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų pardavime dalyvaujantys Jūsų darbuotojai žino, kuriuose produktuose yra sprogstamųjų medžiagų pirmtakų, ir ar darbuotojai yra gavę nurodymus, susijusius su Reglamente nustatytais pareigomis (7 straipsnio 2 dalis ir VI skirsnis)? Ar galite tai įrodyti?
- Ar atliekate patikrinimą po pardavimo, įskaitant pareigą registruoti sandorius ir saugoti juos 18 mėnesių nuo sandorio dienos (8 straipsnis ir IV skirsnis) ⁽¹⁸⁾? Ar galite tai įrodyti?
- Ar esate nustatę procedūras įtartiniams sandoriams aptikti (9 straipsnio 2 dalis ir V skirsnis)? Ar galite tai įrodyti?
- Ar pranešate apie įtartinus sandorius per 24 valandas nuo aptikimo (9 straipsnio 4 dalis ir V skirsnis)? Ar galite įrodyti, kad žinote, kaip pranešti apie įtartinus sandorius?
- Ar pranešate apie reikšmingus reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų dingimo atvejus ir vagystes per 24 valandas nuo aptikimo (9 straipsnio 5 dalis ir V skirsnis)? Ar galite įrodyti, kad žinote, kaip pranešti apie reikšmingus dingimo atvejus ir vagystes?

3.2. Kontrolinis sąrašas elektroninėms prekyvietėms

- Ar imatės priemonių užtikrinti, kad jūsų naudotojai, kurie naudodamiesi jūsų paslaugomis tiekia reglamentuojamus sprogstamųjų medžiagų pirmtakus, būtų informuojami apie jų pareigas pagal Reglamentą (7 straipsnio 3 dalis ir VI skirsnis)? Ar galite tai įrodyti?
- Ar imatės priemonių padėti užtikrinti, kad jūsų naudotojai, kurie naudodamiesi jūsų paslaugomis tiekia riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus, laikytųsi pagal 8 straipsnį jiems nustatytų pareigų (8 straipsnio 5 dalis ir IV skirsnis)? Ar galite tai įrodyti?
- Ar esate nustatę tinkamas, pagrįstas ir proporcingas procedūras įtartiniams sandoriams aptikti (9 straipsnio 2 dalis ir V skirsnis)? Ar galite tai įrodyti?
- Ar pranešate apie įtartinus sandorius per 24 valandas nuo tada, kai nusprendžiate, kad sandoris įtartinas (9 straipsnio 4 dalis ir V skirsnis)? Ar galite įrodyti, kad žinote, kaip pranešti apie įtartinus sandorius?

3.3. Kontrolinis sąrašas profesionaliems naudotojams

- Ar pranešate apie reikšmingus reglamentuojamų sprogstamųjų medžiagų pirmtakų dingimo atvejus ir vagystes per 24 valandas nuo aptikimo (9 straipsnio 5 dalis ir V skirsnis)? Ar galite įrodyti, kad žinote, kaip pranešti apie reikšmingus dingimo atvejus ir vagystes?

3.4. Kontrolinis sąrašas plačiosios visuomenės nariams

- Ar tiekiate, laikote ar naudojate riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakus ir, jei taip, ar turite tam licenciją (5 straipsnis)? Ar galite tai įrodyti?

⁽¹⁸⁾ Tai turėtų būti daroma laikantis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento, žr. IV skirsnį.

-
- Ar pranešate apie reikšmingus Jūsų įsigytų riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirtakų dingimo atvejus ir vagystes per 24 valandas nuo aptikimo (9 straipsnio 6 dalis ir V skirsnis)? Ar galite įrodyti, kad žinote, kaip pranešti apie reikšmingus dingimo atvejus ir vagystes?

4 priedėlis

Tarpvalstybinės komunikacijos šablonas

[Tik Pirmtakų nuolatiniam komitetui]

—

5 priedėlis

Papildomi nurodymai ir kiti reglamento prieduose išvardytų cheminių medžiagų pavadinimai

5.1. Papildomos gairės dėl konkrečių medžiagų

Amonio nitratas

- Amonio nitrato kiekis išreiškiamas azoto (N) kiekiu, nes amonio nitratas yra sudedamoji dalis trąšų, kurių svarbus parametras yra azoto kiekis. Tačiau kitiems produktams toks amonio nitrato kiekio nurodymo būdas nėra svarbus. Kaip nurodyta Reglamento I priede, azoto 16 % masinės dalies, palyginti su amonio nitratu, atitinka amonio nitrato 45,7 % masinės dalies.
- Priėmus Reglamentą (EB) Nr. 2019/1148, amonio nitratas kaip riboto naudojimo sprogstamųjų medžiagų pirmtakas įtrauktas į I priedą. Todėl išbrauktos atitinkamos Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 (REACH) pastraipos dėl amonio nitrato pateikimo rinkai apribojimo ⁽¹⁹⁾.

Kalcio amonio nitratas

- Kadangi II priede daroma nuoroda į kalcio amonio nitrata (CAS numeris: 15245–12–2), įrašė nurodomas „amonio kalcio nitratas“ arba „azoto rūgštis, amonio kalcio druska“ – alternatyvūs pavadinimai, pateikti REACH registracijos dokumentacijoje ir įtraukti į ECHA duomenų bazę dėl šios medžiagos ⁽²⁰⁾ (cheminė formulė $5\text{Ca}(\text{NO}_3)_2 \cdot \text{NH}_4\text{NO}_3 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$).

Magnalio milteliai

- Magnalis – aliuminio (CAS RN 7429–90–5) ir magnio (CAS RN 7439–95–4) mišinys (lydinys), abu išvardyti Reglamento II priede. Todėl magnalio milteliams (dalelių dydis < 200 μm), taip pat gaminiams, kuriuose tokių miltelių yra ≥ 70 %, taikomi Reglamente nustatyti ataskaitų teikimo reikalavimai.

Azoto trąšos

- Reglamento (ES) 2019/1148 II priede išvardytos azoto trąšose naudojamos bendrosios nitratų druskos, o tai reiškia, kad tokioms trąšoms taikomi Reglamento 9 straipsnyje nustatyti ataskaitų teikimo reikalavimai. Didžiausią susirūpinimą kelia trąšos, kuriose yra didelis šių nitratų kiekis. Vagystės ir dingimo atvejų galima išvengti laikant šias trąšas vietose, į kurias negalėtų lengvai patekti leidimo neturintys asmenys, kiek tai įmanoma įprasto naudojimo atveju. Bet kurias vagystes ar dingimo atvejus bus lengviau aptikti, jei bus atliekama inventorizacija ir reguliariai tikrinamos atsargos.
- Kai kuriose valstybėse narėse gali būti nustatytos trąšų saugojimo taisyklės. Be to, trąšų pramonė ir daugelis valdžios institucijų yra paskelbusios gaires dėl saugaus trąšų laikymo. Konsultacijos šiuo klausimu galite kreiptis į savo tiekėją ir (arba) kreiptis į atitinkamą savo šalies ar regiono instituciją.

Nitrometanas

- Nitrometano kiekis mišiniuose su metanoliu ir alyva (-omis), skirtais naudoti kaip degalus pavyzdinėse transporto priemonėse, dažnai nurodomas tūrio procentais. Praktiškai yra sunku nustatyti atitinkamą nitrometano kiekį masės procentais, nes dažniausiai nėra žinomi būtini konversijos parametrai. Todėl taikant Reglamentą (ES) 2019/1148 galima laikyti, kad degalų mišiniuose, kurių sudėtyje yra metanolio, nitrometano ir alyvos (-ų), skirtų naudoti pavyzdinėse transporto priemonėse ir kurių sudėtyje yra ne daugiau kaip 12 % nitrometano (pagal tūrį), sudėtyje yra ne daugiau kaip 16 % nitrometano (pagal masę).

⁽¹⁹⁾ Žr. Reglamento 2019/1148 18 straipsnį, Reglamento (EB) Nr. 1907/2006 (REACH) 58 įrašo 2 skilties 1 pastraipa paliekama ir nurodoma, kad „amonio nitratas negali būti teikiamas rinkai pirmą kartą po 2010 m. birželio 27 d. kaip medžiaga arba mišiniuose, kurių daugiau kaip 28 % masės sudaro amonio nitrato azotas, kurie naudojami kaip kietosios paprastosios arba sudėtinės trąšos, išskyrus atvejus, kai trąšos atitinka techninius didelės azoto koncentracijos amonio nitrato trąšų reikalavimus, išdėstytus Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 2003/2003 III priede“. Amonio nitratas taip pat aiškiai minimas Direktyvoje 2012/18/ES dėl didelių, su pavojingomis medžiagomis susijusių, avarių pavojaus kontrolės (I priedo 2 dalies 1–4 įrašai).

⁽²⁰⁾ <http://echa.europa.eu/substance-information/-/substanceinfo/100.035.702>

5.2. Kiti konkrečių medžiagų pavadinimai

Toliau pateikti pavadinimai taip pat gali būti vartojami bendrai nurodant Reglamento prieduose išvardytas medžiagas. Sąrašai nėra išsamūs ir skirti tik informaciniams tikslams. Papildomos informacijos, įskaitant daugiau sinonimų, galima rasti internete Europos cheminių medžiagų agentūros klasifikavimo ir ženklinimo inventoriuje ⁽²¹⁾.

Kiti I priede išvardytų medžiagų pavadinimai	Kiti II priede išvardytų medžiagų pavadinimai
Vandenilio peroksidas:	Heksaminas
— Peroksidas	— Metenaminas
— Dioksidanas	— Heksametilentetraminas
— Vandenilio dioksidas	— Urotropinas
Nitrometanas	Acetonas
— Nitrokarbolis	— Propanonas
Azoto rūgštis	— Propan-2-onas
— Nitrato rūgštis	— 2-propanonas
— Rūkstančioji azoto rūgštis	
Perchloratai:	
— Chloratas (VII)	
— Hiperchloratas	
Chloratai:	
— Chloratas (V)	

⁽²¹⁾ Galima rasti čia: <https://echa.europa.eu/information-on-chemicals/cl-inventory-database>.